

2025

Estudi de l'ús i la presència del català als Ateneus

Centre, Ateneu
Democràtic i
Progressista –
Caldes de Montbui

**Federació d'Ateneus
de Catalunya**

PLATA
FORMA
PER LA
LLENGUA

Contingut

1. Introducció	4
2. Metodologia	6
2.1. Plantejament del treball de camp presencial	6
2.1.1. Usos lingüístics a les activitats	7
2.1.2. Comportament lingüístic als espais de primera atenció	8
2.1.3. Paisatge lingüístic	9
2.2. Plantejament del treball de camp no presencial	10
2.2.1. Anàlisi de les comunicacions, pàgina web i xarxes socials	10
2.2.2. Anunci de la llengua de les activitats	10
2.2.3. L'atenció telefònica	10
2.3. Plantejament metodològic d'avaluació	11
3. Anàlisi dels resultats	13
3.1. Anàlisi del treball de camp presencial	14
3.1.1. Anàlisi dels usos i els comportaments lingüístics a les activitats	14
3.1.1. Anàlisi del comportament lingüístic als espais de primera atenció	17
3.1.2. Anàlisi del paisatge lingüístic	17
3.2. Anàlisi del treball de camp no presencial	18
3.2.1. Anàlisi dels usos i el comportament lingüístic a la pàgina web i les xarxes socials	18
3.2.2. Anàlisi de l'atenció telefònica	19
4. Rúbrica d'avaluació	20
5. Discussió i propostes de millora	21

1. Introducció

La Federació d'Ateneus de Catalunya, com a entitat que aglutina, acompanya i defensa els ateneus i associacions culturals del país, tracta de vetllar per garantir els valors fundacionals del conjunt d'ateneus que l'engloben. Els diferents valors que estructuraven la importància dels ateneus com a agents imprescindibles del territori són: la formació, l'accés a la cultura, **la difusió i la defensa de la llengua**, la cohesió i la integració social, la solidaritat i l'acolliment.

Com a part de la seva existència i activitat, doncs, els ateneus són un dels actors més importants en la protecció i promoció de la llengua i la cultura catalana. En tant que espais de trobada i articulació del teixit social i cultural del territori, són part del patrimoni viu que fomenta i normalitza la presència de la llengua catalana arreu dels Països Catalans.

En els darrers anys, la Federació d'Ateneus de Catalunya ha desenvolupat un seguit d'iniciatives per tal d'enfortir la presència del català a tots els ateneus federats. A través de la col·laboració amb diferents agents interessats, la Federació ha construït projectes com el "Dit i Fabra: Els ateneus amb la llengua" (una activitat per incentivar el debat i la reflexió sobre el paper dels ateneus pel que fa a la salut de la llengua) o l'elaboració de la "Guia pràctica de foment del català als ateneus", en la qual s'hi recullen diverses accions a desenvolupar en el dia a dia i que es va elaborar a partir de l'estudi "El compromís dels ateneus amb el foment de la llengua", de la sociòloga Marta Rovira.

En aquest darrer període, s'ha pogut identificar que, més enllà del conjunt d'iniciatives per a la promoció de la llengua catalana, la Federació també ha d'adquirir una responsabilitat pel que fa al diagnòstic de la realitat lingüística als ateneus. És per això que la Federació ha optat per treballar de forma coordinada amb una entitat experta en la matèria: **Plataforma per la Llengua**.

Plataforma per la Llengua és una entitat especialitzada en la generació de coneixement sobre l'estat de l'ús i la presència del català en diferents sectors de la vida quotidiana d'arreu del territori del domini lingüístic català. Al llarg dels anys, l'entitat ha articulat una àrea específica destinada a la creació d'aquest coneixement sociolingüístic, la qual li permet oferir un servei de **diagnòstic sociolingüístic** a les entitats interessades.

L'**Estudi de l'ús i la presència del català als Ateneus** és, doncs, la cristallització de la col·laboració entre la Federació d'Ateneus de Catalunya i Plataforma per la Llengua en forma de projecte de diagnòstic sociolingüístic integral.

El present estudi parteix d'una pregunta de recerca base, de la qual emanen diferents objectius:

- **Quin és el grau d'ús i presència de la llengua catalana als ateneus de la Federació d'Ateneus de Catalunya?**

Per donar resposta a aquesta pregunta l'estudi s'ha configurat a través d'una metodologia de recollida d'informació específica. La informació obtinguda ha de servir per a assolir els següents objectius de recerca:

- Conèixer la llengua que fan servir a les activitats programades pels ateneus, així com el paper que exerceixen els responsables de l'activitat.
- Descriure i analitzar els comportaments lingüístics i l'elecció de les llengües per part dels integrants dels ateneus (principalment dels responsables).
- Conèixer l'ús i la presència del català a la cartellera, la retolació, els suports audiovisuals i als espais de restauració de les instal·lacions físiques dels ateneus (el paisatge lingüístic).
- Analitzar l'ús del català a les comunicacions, les xarxes socials i les pàgines web dels ateneus.
- Conèixer el comportament lingüístic a l'atenció telefònica dels ateneus.

La consecució d'aquests objectius defineix un índex que, a l'últim, permet avaluar el seu grau de compromís amb la llengua catalana. La qualificació estreta de l'índex possibilita (o no) l'entrega d'un certificat que acredita el compromís esmentat.

La Federació d'Ateneus de Catalunya engloba un total de 190 associacions culturals d'arreu de Catalunya. Atès que, d'entrada, l'estudi no podia donar abast a la totalitat dels ateneus federats, es va optar per elaborar una **prova pilot** que permetés identificar les possibilitats i les limitacions del projecte a llarg termini.

La prova pilot, efectuada durant el darrer trimestre de l'any 2025, ha inclòs una mostra de quinze ateneus de diferents característiques i contextos sociodemogràfics del territori. Entre els quinze ateneus que conformen la prova pilot s'hi troba el **Centre, Ateneu Democràtic i Progressista** (Caldes de Montbui).

2. Metodologia

La diagnosi de l'ús i la presència del català als ateneus de la Federació s'ha dut a terme mitjançant una **metodologia mixta**, la qual permet recollir informació de dos tipus: la que requeria d'una presencialitat garantida i la que es podia recollir de forma telemàtica.

D'entrada, els ateneus inclosos a la prova pilot havien accedit de forma voluntària a l'elaboració de la diagnosi i, a més, havien autoritzat l'elaboració de les observacions necessàries per a l'estudi. La calendarització de les observacions es va pactar amb la Federació, però es va tractar de donar la mínima informació possible sobre la intenció d'aquestes als responsables de l'ateneu. D'aquesta manera, l'estudi garantia que el comportament lingüístic del conjunt d'agents observats respectés de manera fidedigna la realitat.

2.1. Plantejament del treball de camp presencial

L'abast de la intenció de l'estudi (que pretén recollir informació lingüística de diferents tipus) provocava que el treball de camp hagués de contemplar diferents casuístiques, de manera que les observacions es van dissenyar intentant atendre a tots aquests condicionants.

El plantejament metodològic base del treball de camp, però, es centra en la tècnica de **l'observació no participant**. La metodologia de l'observació no participant ha estat feta servir llargament en recerques en diferents disciplines científiques com la sociologia i l'antropologia. Fruit d'aquesta experiència, alguns autors com el sociolingüista William Labov (a (1981). *Sociolinguistic patterns*. Filadèlfia: University of Pennsylvania Press) expliquen la importància de fer servir la metodologia basada en l'observació d'incògnit, en què els subjectes de l'estudi no saben que són estudiats. Així s'evita caure en la "paradoxa de l'observador", és a dir, el fet que el subjecte d'estudi deixi d'actuar de manera natural pel fet de saber que l'observen.

En aquest cas, l'observació no participant permetia conèixer els usos lingüístics en les activitats de l'ateneu, així com la presència de la llengua catalana en el conjunt de dimensions estudiades, sense interferir en el comportament dels actors observats.

A continuació, s'explica la forma com s'ha recollit la informació referent a les dimensions estudiades durant el treball de camp presencial:

2.1.1. Usos lingüístics a les activitats

Un dels elements fonamentals en el dia a dia dels ateneus són la seva programació d'activitats. Segons la idiosincràsia del context on es troben i, també, en funció del bagatge històric i cultural de cada un, els ateneus contempen un tipus o un altre de programació.

En el cas del Centre, Ateneu Democràtic i Progressista, l'ateneu disposa d'un calendari que contempla la programació d'esdeveniments de caràcter puntual, juntament amb l'existència d'alguna secció continuada. Atesa aquesta casuística, doncs, les observacions s'han calendaritzat tractant de recollir informació de les diferents tipus d'activitats puntuals, i de la secció vigent durant el període d'observació. L'estudi s'ha centrat en una mostra d'activitats determinada, que ha estat acordada amb els responsables de la Federació.

De les activitats observades, a través de la tècnica de l'observació no participant, s'ha recollit informació pel que fa a:

- Llengua d'ús majoritari del referent/dinamitzador de l'activitat.
- Comportament lingüístic del referent/dinamitzador de l'activitat.
- Llengua d'ús majoritari en les interaccions entre els usuaris de l'activitat.

Malgrat que, en anteriors estudis, pel que fa a l'observació i el mesurament dels usos lingüístics, Plataforma per la Llengua ha treballat tot seguint els criteris metodològics del centre d'investigació Soziolinguistika Klusterra¹ (que ha establert una metodologia específica relativa al mostreig i la representativitat estadística de les converses mesurades), les múltiples diferències tipològiques entre les activitats de cada ateneu han provocat que, amb tal de garantir l'elaboració de l'anàlisi, s'hagi optat per recollir la "llengua d'interacció majoritària" i el comportament lingüístic dels diferents agents (recollint, sobretot, apreciacions de caràcter qualitatiu pel que fa a les diferents actituds lingüístiques dels interlocutors).

Pel que fa al comportament lingüístic dels actors, doncs, els observadors recollien informació de les situacions que poguessin tenir a veure amb alguns dels tres comportaments lingüístics apuntats a continuació:

---

¹ S'exposa a l'article Yurramendi Y., Altuna, O. (2006): "Zuzeneko behaketaz hizkuntzaerabilera neurtzeko metodologiaren eredu matematikoa": <http://www.soziolinguistika.org/files/txostena.pdf>

1. Processos de subordinació lingüística i canvis de llengua

Es tracta del procés pel qual un o diversos parlants abandonen o substitueixen l'ús d'una llengua davant de la influència d'una altra. Per tant, es remarcava l'existència de persones que provocaven aquests canvis de llengua dels seus interlocutors. A la vegada, però, també s'han apuntat comportaments vinculats al manteniment de la llengua: parlants que, independentment de la llengua en què se'ls adreçaven, optaven per mantenir la seva llengua habitual.

2. Distribució funcional dels usos lingüístics

Els observadors prestaven especial atenció a si l'elecció d'una llengua o el canvi d'una a una altra es corresponia a activitats, comportaments o actituds concrets. Es remarquen els canvis de llengua que venen acompanyats d'un canvi de situació contextual o d'actitud. Per exemple, l'ús d'una llengua per donar ordres, una situació diferent a les indicacions pausades. O, el canvi de llengua dels actors segons de què parlaven, o de com ho feien.

3. Rol de referents lingüístics dels responsables/dinamitzadors

S'estudien els comportaments lingüístics dels responsables de les activitats per observar, especialment:

- Diferències a l'hora d'adreçar-se a tot el grup, a grups més reduïts o a usuaris en concret.
- Canvis de llengua segons el context.
- Capacitat per influir en els usos lingüístics dels usuaris.

2.1.2. Comportament lingüístic als espais de primera atenció

Tot aprofitant la presència de l'observador a les instal·lacions de l'ateneu, s'ha optat per recollir, també, el comportament lingüístic als espais de primera atenció de l'ateneu. En aquest cas, s'ha seguit la tècnica d'investigació emprada a l'Ofercat², basada també en l'observació no participant.

L'Ofercat és l'eina diagnòstica del Departament de Política Lingüística per conèixer l'ús del català en l'àmbit comercial. Per tal de registrar el comportament lingüístic als espais de primera atenció, l'Ofercat es basa en dos indicadors: la llengua de salutació (la llengua escollida per la

---

² Vegeu-ho a: https://llengua.gencat.cat/ca/serveis/dades_i_estudis/dades/ofercat/index.html

persona que atén al comerç, prèvia a l'elecció d'una llengua per part de l'usuari) i la disponibilitat lingüística (la capacitat de mantenir una conversa en català). En aquest cas, doncs, la metodologia s'ha emprat als diferents espais de primera atenció de l'ateneu, tot recollint:

- Llengua de salutació i disponibilitat lingüística a la recepció (en cas d'existir).
- Llengua de salutació i disponibilitat lingüística al bar/restaurant (en cas de tenir-ne).
- Llengua d'atenció i disponibilitat lingüística a altres espais de primera atenció (en cas de tenir-ne).

2.1.3. Paisatge lingüístic

Per completar la diagnosi de l'ús i, en aquest cas, de la presència del català als ateneus, l'estudi incorpora també l'anàlisi de dades pel que fa al paisatge lingüístic de l'ateneu.

Els ateneus disposen de tota una sèrie d'espais comuns, on els ciutadans del municipi acostumen a compartir-hi diverses estones. En aquest sentit, és important incorporar també la perspectiva lingüística pel que fa a la llengua de tot el que conforme aquests espais: el paisatge lingüístic.

Un cop més, l'Ofercat també registra dades pel que fa al paisatge lingüístic dels comerços observats. Així doncs, el present estudi incorpora la metodologia utilitzada per la Generalitat de Catalunya per, en aquest cas, registrar la presència de català als següents ítems:

- Llengua de la retolació física.
- Llengua de la cartelleria pròpia.
- Llengua de la cartelleria aliena.
- Llengua de la premsa i diaris (en cas de tenir-ne).
- Llengua en de la televisió (en cas de tenir-ne).
- Llengua de la ràdio o fil musical (en cas de tenir-ne).

A més, aquest apartat contempla, també, una subsecció específica referent al paisatge lingüístic d'un espai important de l'ateneu: el bar o restaurant. Al respecte del bar, s'anota també la llengua de la retolació, de la cartelleria (pròpia o aliena), de la televisió i la ràdio o fil musical i, a més, s'hi incorpora també l'anàlisi de la llengua de la carta o menú físic de l'establiment.

2.2. Plantejament del treball de camp no presencial

Pel que fa a la recollida d'informació de caràcter telemàtic, l'estudi es centra en tot el que atén a la comunicació externa de l'ateneu. En aquest sentit, també es recullen tres dimensions diferenciades:

2.2.1. Anàlisi de les comunicacions, pàgina web i xarxes socials

La forma com l'ateneu respecta l'ús i la presència de la llengua catalana no es pot limitar exclusivament al pla presencial sinó que, a més, l'ateneu ha de mostrar un compromís lingüístic amb la forma com es produeixen totes les seves comunicacions externes. En aquest sentit, doncs, l'estudi recull informació de diferents canals de comunicació de l'ateneu, tot avaluant:

- Llengua de la pàgina web de l'ateneu.
- Llengua a les xarxes socials de l'ateneu.
- Llengua a les interaccions amb altres usuaris a xarxes socials.
- Llengua dels cartells dels actes publicats a les xarxes socials.

2.2.2. Anunci de la llengua de les activitats

Tot aprofitant l'anàlisi de les comunicacions via pàgina web i xarxes socials, s'estudiarà:

- Nombre de vegades que s'anuncia la llengua dels actes o activitats.
- Nombre d'actes o activitats anunciats en català.

2.2.3. L'atenció telefònica

A l'últim, s'analitzarà també la forma com els ateneus efectuen la seva atenció telefònica. En línia de la metodologia de l'Ofercat que es fa servir en els espais de primera atenció, en aquest cas, es recollirà també:

- Llengua d'atenció telefònica de l'ateneu.
- Disponibilitat lingüística a l'atenció telefònica.

Amb tots els criteris metodològics establerts, les observacions es van produir entre els mesos **d'octubre i desembre del 2025.**

2.3. Plantejament metodològic d'avaluació

Un cop recollit el conjunt d'informació necessària, els sis ítems recollits s'avaluen segons un conjunt de criteris metodològics d'avaluació. En funció de l'aprovació (o no) dels criteris d'avaluació, Plataforma per la Llengua acreditarà l'ateneu com a:

1. Un ateneu **compromès amb la llengua catalana**.
2. Un ateneu **lingüísticament responsable**.
3. Un ateneu en **procés de treballar** per la llengua.

El fet d'acreditar-se com un tipus o un altre d'ateneu, es determinarà segons els següents criteris:

D'entre els sis ítems avaluable, n'hi haurà tres que serà **imprescindible** complir-los correctament:

- La llengua de les activitats (segons l'observació directa plantejada).
- La llengua d'atenció als usuaris (observació directa).
- La llengua de les comunicacions per xarxes socials i web de l'ateneu (treball de camp no presencial).

Pel que fa al compliment de cada un dels ítems, es consideraran "assolits" segons els criteris que es presenten a la taula 1.

Els tres ítems imprescindibles determinen "directament" el tipus d'acreditació que s'entregarà a l'ateneu. És a dir, el nivell més baix ("compromès", "lingüísticament responsable" o "en procés de") en el qual es trobi la rúbrica d'aquests tres ítems defineix el tipus d'acreditació. Pel que fa als altres tres ítems, la rúbrica defineix els criteris segons els quals l'ateneu es troba a un nivell o a un altre.

Taula 1. Criteris metodològics d'avaluació.

Ítem d'avaluació	Ateneu compromès amb la llengua catalana	Ateneu lingüísticament responsable	Ateneu en procés de treballar per la llengua
Llengua de les activitats	Totes les activitats són en català i no es canvia de llengua amb castellanoparlants.	Més del 80 % de les activitats són en català i no es canvia de llengua.	Més del 60 % de les activitats són en català i no es canvia de llengua.
Llengua d'atenció als usuaris	Tots els espais de primera atenció fan l'atenció en català.*	Dos o més espais de primera atenció fan l'atenció en català.	Un o més espais de primera atenció fan l'atenció en català.
Paisatge lingüístic	La retolació i la cartellera (pròpia i aliena) són en català. Més del 80 % de diaris i revistes són en català. La televisió i la ràdio o fils musical són en català.	La retolació i la cartellera pròpia són en català. Més del 60 % de diaris i revistes són en català. Més del 50 % de vegades la televisió i la ràdio són en català.	La cartellera pròpia és en català. Més del 40 % de diaris i revistes són en català. Més del 30 % de vegades la televisió i la ràdio són en català.
Anunci de la llengua de les activitats	S'anuncia públicament la llengua de les activitats. Totes les activitats són en català.	S'anuncia públicament la llengua del 80 % les activitats. Totes les activitats anunciades són en català.	S'anuncia públicament la llengua del 50 % les activitats. Totes les activitats anunciades són en català.
Anàlisi de les comunicacions	La pàgina web és en català. Més del 90 % del contingut publicat a xarxes és en català, així com les interaccions (respostes i comentaris). Els cartells dels actes són, com a mínim, en català.	La pàgina web és en català. Més del 80 % del contingut publicat a xarxes és en català, així com les interaccions (respostes i comentaris). Més del 80 % dels cartells dels actes són en català.	La pàgina web és en català. Més del 60 % del contingut publicat a xarxes és en català, així com les interaccions (respostes i comentaris). Més del 60 % dels cartells dels actes són en català.
Atenció telefònica	S'atén el telèfon en català i es pot mantenir una conversa en català.	S'atén el telèfon en català i es pot mantenir una conversa en català.	S'atén el telèfon en català i es pot mantenir una conversa en català.

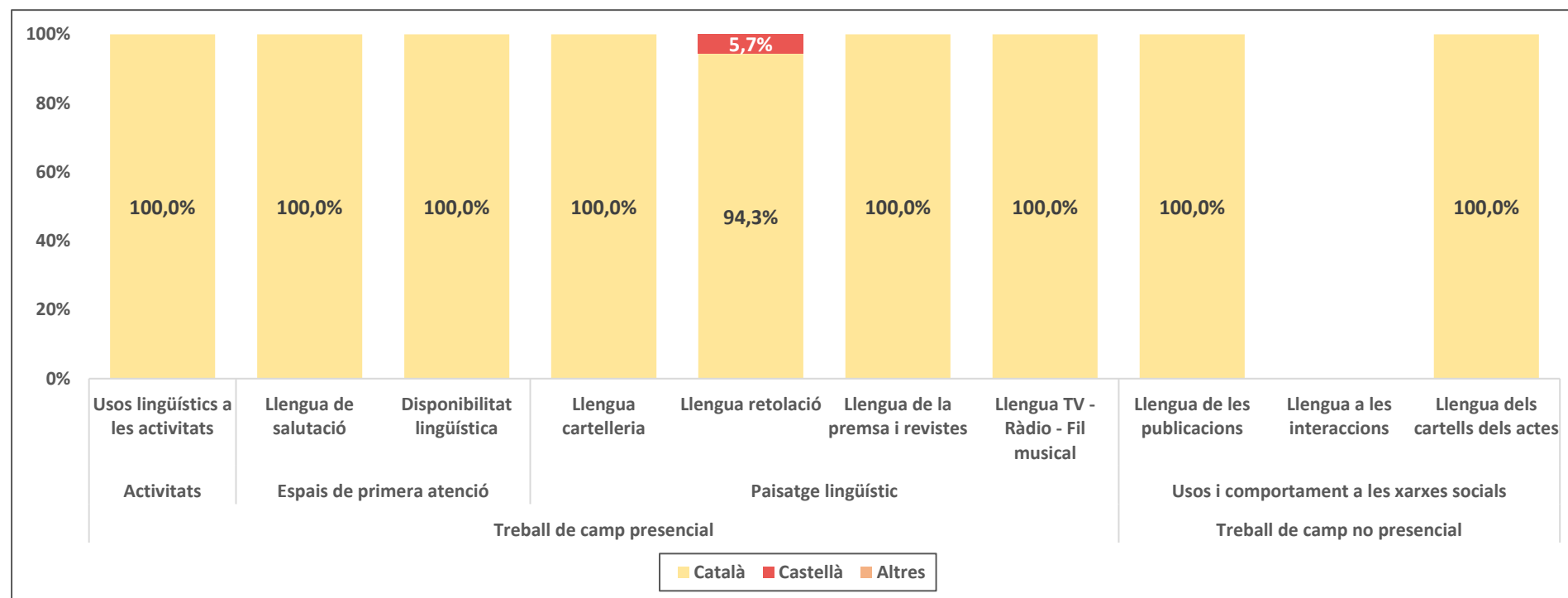
*Es considera "fer l'atenció en català" com el fet de complir els dos criteris d'avaluació de l'Ofercat: la llengua de salutació (iniciar la conversa en català) i la disponibilitat lingüística (poder atendre en català).

Un cop avaluats els criteris indicats, Plataforma per la Llengua farà entrega del certificat corresponent a l'ateneu. A més, aquest mateix estudi inclou un apartat específic que, en cas de ser necessari, planteja tot un seguit de propostes de millora per orientar el compromís de l'ateneu amb la llengua catalana.

3. Anàlisi dels resultats

D'entrada, l'estudi presenta el conjunt de resultats quantificables obtinguts a través de la combinació metodològica: tant pel que fa a l'observació no participant com a través del treball de camp no presencial.

Gràfic 1. Ús i presència de la llengua catalana al Centre, Ateneu Democràtic i Progressista (visió global)

Font: Elaboració pròpia.

El gràfic 1 mostra un **estat clarament favorable a l'ús i la presència de la llengua catalana** al Centre, Ateneu Democràtic i Progressista de Caldes de Montbui. Tot i això, convé analitzar en detall tots els ítems estudiats per poder conèixer les virtuts i les limitacions de l'ateneu en qüestió. Així doncs, aquest apartat presenta l'anàlisi desglossada dels resultats.

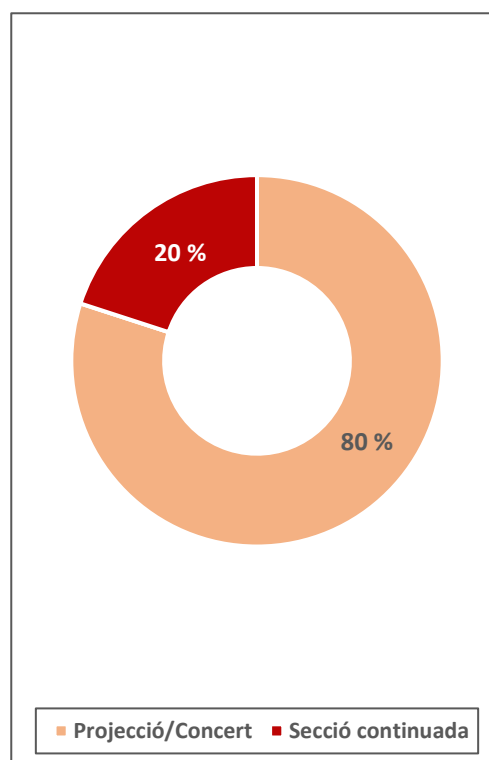
3.1. Anàlisi del treball de camp presencial

3.1.1. Anàlisi dels usos i els comportaments lingüístics a les activitats

Gràfic 2. Distribució de la mostra d'activitats

La mostra d'activitats observades contemplava una distribució segons tipologia que tracta de representar la programació habitual de l'ateneu, contemplant projeccions cinematogràfiques o concerts musicals (que tenen un gran predomini a la programació puntual del Centre) i l'observació de la secció continuada vigent en el moment de l'observació.

Com mostra el gràfic 1, en el conjunt d'activitats observades a l'ateneu **la llengua d'ús majoritari per part del referent o dinamitzador de l'activitat era el català**. En el conjunt d'activitats observades, els observadors han percebut un grau de compromís lingüístic elevat per part de l'ateneu. Tot i això, per la tipologia d'activitats ofertes, la llengua d'ús per part

del referent de la mateixa no sempre definia un panorama íntegrament català. Es tracta d'un cas especialment crític en la projecció de produccions cinematogràfiques:

Citació 1

Ateneu	Centre, Ateneu Democràtic i Progressista
Municipi	Caldes de Montbui
Categoria	Activitat puntual
Tipologia	Projecció cinematogràfica
Citació:	"La situació és prou particular. Resulta poc coherent que la pel·lícula escollida en el marc del Cicle Gaudí, iniciativa destinada a impulsar el cinema en català, sigui en versió

original en castellà i amb subtítols en català. El fet que tant la presentació com el col·loqui fossin en català encara accentua més la peculiaritat.

Tal com ha succeït en altres ateneus, la incorporació de l'ateneu a cicles de cinema impulsats per iniciatives externes provoca l'aparició de situacions com la descrita. Malgrat que el responsable de l'activitat mantenia un comportament lingüísticament responsable (així com totes les intervencions recollides al col·loqui de la pel·lícula), sorprèn el fet que el contingut de la projecció escollida no fos íntegrament en català. Es tracta d'un fenomen que s'ha repetit en diversos ateneus inclosos a la prova pilot, i que requereix d'una major reflexió per part de la Federació (habitualment, les pel·lícules projectades formen part de cicles de promoció del cinema en català però que, com s'observa, solen incomplir amb el seu deure).

Citació 2

Ateneu	Centre, Ateneu Democràtic i Progressista
Municipi	Caldes de Montbui
Categoria	Activitat puntual
Tipologia	Projecció cinematogràfica
Citació:	“Un altre cop més, tot el que implica la presentació de la pel·lícula és en català, però la pròpia pel·lícula és en versió original en castellà. Tot i que bastants personatges parlen en català.”

Un altre dels dies en què els observadors van assistir a un dels esdeveniments programats, la llengua de la projecció cinematogràfica tornava a incomplir l'esperat. Les activitats han estat comptabilitzades “en català”, perquè tot el que implicava directament al Centre es feia en català (la publicació dels actes, la presentació d'aquests i els col·loquis posteriors) però convindria dur a terme una revisió (i reflexió) dels continguts oferts pels cicles de cinema als quals s'adhereix el Centre.

En relació amb les activitats, els observadors van destacar alguns comportaments que són interessants d'analitzar:

Citació 3

Ateneu	Centre, Ateneu Democràtic i Progressista
Municipi	Caldes de Montbui
Categoria	Activitat puntual
Tipologia	Concert
Citació:	“En aquest cas el dinamitzador era el mateix cantant del grup. Presentava les cançons en català i es nota que aquesta és la seva llengua materna però sovint afegia expressions o comentaris en castellà.”

Tot i que, possiblement, l'ateneu no té la freqüència de contacte amb els responsables d'aquest tipus d'activitat (concert) com per transmetre l'anàlisi del seu comportament, és important tenir-lo present. Sovint, en relació amb la distribució funcional dels usos lingüístics, ens trobem davant un fenomen molt freqüent pel que fa als usos en alguns contextos "informals": hi ha certes expressions que es tenen interioritzades en castellà, cosa que porta a fer-les servir fins i tot en els contextos més catalanoparlants.

Cal tenir present aquesta distribució funcional dels usos i trobar els mecanismes necessaris com per revertir-la. **La incorporació rutinària i normalitzada d'expressions en una llengua dominant pot acabar derivant en canvis de llengua de caràcter més sostinguts** (en detriment de l'ús de la llengua minoritzada). Per mantenir l'ús del català com la llengua normalitzada de l'ateneu cal que pugui ser la llengua de totes les funcions socials necessàries, inclús en les expressions més informals.

Precisament, la distribució funcional dels usos és un fenomen molt vinculat al món de l'esport. Fins i tot en els contextos més catalanoparlants, la socialització prèvia en aquests contextos o la incorporació inconscient d'expressions provoca que el castellà guanyi cert terreny en els usos a l'esport.

Citació 4

Ateneu	Centre, Ateneu Democràtic i Progressista
Municipi	Caldes de Montbui
Categoria	Secció continuada
Tipologia	Activitat esportiva
Citació:	"L'activitat es produeix sempre en català, però apareixen algunes expressions en altres idiomes com "venga, vamos", "jogo bonito" o "dale, dale!"

Tot i que, segons el que es diagnostica, la incorporació d'expressions castellanes, de moment, no resulta una amenaça per a l'ús social del català a les activitats de l'ateneu, cal que els responsables d'aquestes ho tinguin present. Especialment en els contextos esportius, l'ús d'expressions pot derivar, ràpidament, en interlocucions de caràcter més llarg i, poc a poc, encaminar-se cap a un procés de canvi sostingut (o subordinació lingüística).

Per contribuir al procés de presa de consciència, es poden plantejar **accions que recuperin i normalitzin l'ús de les mateixes expressions esportives en llengua catalana**. Es tracta d'una iniciativa fàcilment realitzable i amb una capacitat d'impacte força immediata i transformadora.

3.1.1. Anàlisi del comportament lingüístic als espais de primera atenció

El Centre, Ateneu Democràtic i Progressista compta amb **un únic espai on s'efectua atenció a l'usuari: el bar/restaurant de l'ateneu**. En aquest espai, la llengua de salutació als usuaris entrants és el català i, a més, com s'ha recollit, els responsables de l'atenció són perfectament capaços d'atendre els usuaris catalanoparlants (complint així amb el requeriment de disponibilitat lingüística).

Al bar/restaurant de l'ateneu, a més, també s'hi il·lustra el compliment de la Llei 22/2010 del Codi de consum de Catalunya pel que fa a la retolació, la cartelleria i la carta/menú físic de l'establiment.

3.1.2. Anàlisi del paisatge lingüístic

L'ateneu presenta un paisatge lingüístic íntegrament catalanitzat pel que fa a **la cartelleria pròpia, la cartelleria aliena i el conjunt de diaris i revistes**. Es tracta d'un paisatge corroborat, també, a les instal·lacions del bar/restaurant. A més, l'ateneu compta amb una televisió on s'hi projecta informació de l'ateneu (programació pròxima) que en totes les ocasions en què es va observar incloïa informació en català.

En les diferents ocasions en què es va visitar l'ateneu, tots aquells elements de caràcter "actual" estaven íntegrament en català. El paisatge "canviant" (cartells renovats o incorporació de nova programació) sempre manté un compromís ferm amb la llengua catalana.

L'únic element que l'ateneu hauria de revisar és la presència d'alguns rètols en llengua castellana al bar/restaurant. Tot i tractar-se de certificats d'agents externs, convindria avaluar la possibilitat de substituir-los per missatges similars escrits en la llengua pròpia del territori. En qualsevol cas, però, es tracta d'una proporció del 5,7 % dels rètols respecte del total. El 94,3 % de retolació restant (indicacions físiques, d'espais, de senyalització, etc) és íntegrament en català.

El gràfic no contempla la llengua d'elements audiovisuals com la televisió, la ràdio o el fi musical perquè en cap de les observacions realitzades es va poder identificar cap element similar en funcionament.

3.2. Anàlisi del treball de camp no presencial

3.2.1. Anàlisi dels usos i el comportament lingüístic a la pàgina web i les xarxes socials

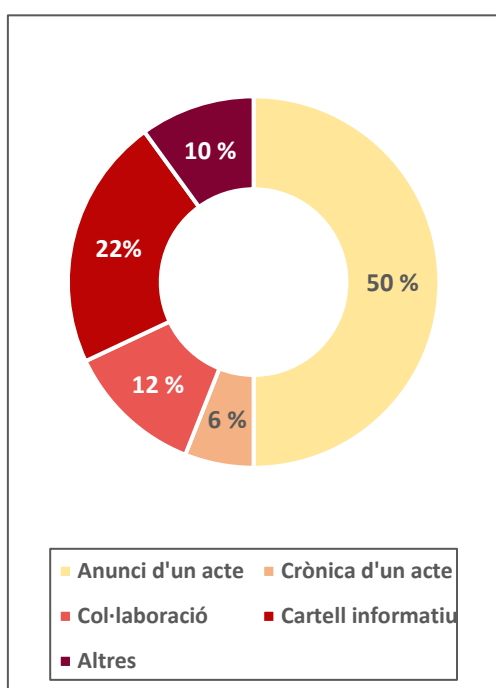
La pàgina web del Centre, Ateneu Democràtic i Progressista és íntegrament en català. La web només contempla la versió en català (no hi ha la possibilitat de consultar-la en altres llengües), que aborda tot el conjunt de seccions de consulta.

Pel que fa a les xarxes socials, per tal d'estudiar els usos lingüístics habituals, s'ha definit un criteri fix d'anàlisi pels quinze ateneus de la prova pilot. Com que en tots quinze casos es tracta de la xarxa social de promoció principal de la programació i les activitats de l'ateneu, l'estudi s'ha centrat en l'Instagram del Centre.

L'anàlisi estudia les cinquanta últimes publicacions fixes (no inclou publicacions amb "termini de visualització": popularment conegudes com *stories* d'Instagram) publicades fins al 15 de desembre del 2025. S'estudien només les de l'any 2025.

De cada una de les publicacions, l'estudi es centra en tres elements principals: la llengua de la publicació (tant el missatge que l'acompanya com el propi "post", si conté algun missatge), la llengua en la qual s'interactua amb els usuaris (en cas que des del compte de l'ateneu es responguin comentaris i/o preguntes) i la llengua dels cartells que es publiquen (de tot tipus).

Gràfic 3. Distribució de les publicacions a les xarxes socials

En el cas del Centre, les cinquanta darreres publicacions conformen una mostra de diferent tipus de contingut: la meitat de publicacions són anuncis de les activitats que fa l'ateneu durant l'any (un 50 % de les últimes cinquanta publicacions), mentre que la resta es reparteix entre cròniques d'actes fets (un 6 %), col·laboracions amb altres agents (un 12 % són "posts compartits"), cartells informatius específics (un 22 %) o altres tipus de publicacions i contingut (un 10 % del total).

La totalitat dels posts consultats són en català. Com mostra el gràfic 1, el 100 % de l'ús de l'ateneu a

Instagram és en llengua catalana. Tot i que s'ha revisat en tots els casos, el compte de l'ateneu no respon ni interactua amb els comentaris que la resta d'usuaris deixen a les publicacions i, per tant, no s'ha pogut registrar la llengua de les interaccions (la columna del gràfic 1, com es veu, queda buida).

L'anàlisi dels anuncis d'activitats tant a la pàgina web com a les xarxes socials fa aparèixer una problemàtica sobre un dels ítems d'avaluació de l'estudi: l'ateneu no anuncia la llengua amb què es fan les activitats. En tractar-se d'un fenomen que no només succeeix en aquest ateneu, sinó que s'estén a la resta d'adherits a la prova pilot (cap d'ells anuncia la llengua de les activitats, donant per descomptat que, en no dir-ho, l'activitat es farà en català), l'estudi ha optat per **enretirar aquest ítem de l'anàlisi**. Per tant, **l'avaluació del compromís amb la llengua catalana no contemplarà el fet d'anunciar o no la llengua de les activitats**.

3.2.2. Anàlisi de l'atenció telefònica

A l'últim, durant els mesos d'elaboració de la prova pilot, s'han efectuat tres trucades (amb el dia de la setmana i l'hora diferenciades entre si) a l'ateneu per a comprovar la forma com complien amb els criteris definits.

En totes tres trucades, l'atenció telefònica del Centre, Ateneu Democràtic i Progressista s'ha efectuat **íntegrament en català**.

4. Rúbrica d'avaluació

Un cop estudiats els ítems amb major profunditat, d'acord amb els criteris metodològics d'avaluació estipulats anteriorment, l'estudi d'avaluació de l'ús i la presència del català Plataforma per la Llengua resol:

Taula 2. Rúbrica d'avaluació.

Ítem d'avaluació	Ateneu compromès amb la llengua catalana	Ateneu lingüísticament responsable	Ateneu en procés de treballar per la llengua
Llengua de les activitats	Totes les activitats són en català i no es canvia de llengua amb castellanoparlants.	Més del 80 % de les activitats són en català i no es canvia de llengua.	Més del 60 % de les activitats són en català i no es canvia de llengua.
Llengua d'atenció als usuaris	Tots els espais de primera atenció fan l'atenció en català.	Dos o més espais de primera atenció fan l'atenció en català.	Un o més espais de primera atenció fan l'atenció en català.
Paisatge lingüístic	La retolació i la cartelleria (pròpia i aliena) són en català. Més del 80 % de diaris i revistes són en català. La televisió i la ràdio o fils musical són en català.	La retolació i la cartelleria pròpia són en català. Més del 60 % de diaris i revistes són en català. Més del 50 % de vegades la televisió i la ràdio són en català.	La cartelleria pròpia és en català. Més del 40 % de diaris i revistes són en català. Més del 30 % de vegades la televisió i la ràdio són en català.
Anunci de la llengua de les activitats*	S'anuncia públicament la llengua de les activitats. Totes les activitats són en català.	S'anuncia públicament la llengua del 80 % les activitats. Totes les activitats anunciades són en català.	S'anuncia públicament la llengua del 50 % les activitats. Totes les activitats anunciades són en català.
Anàlisi de les comunicacions	La pàgina web és en català. Més del 90 % del contingut publicat a xarxes és en català, així com les interaccions (respostes i comentaris). Els cartells dels actes són, com a mínim, en català.	La pàgina web és en català. Més del 80 % de contingut publicat a xarxes és en català, així com les interaccions (respostes i comentaris). Més del 80 % dels cartells dels actes són en català.	La pàgina web és en català. Més del 60 % del contingut publicat a xarxes és en català, així com les interaccions (respostes i comentaris). Més del 60 % dels cartells dels actes són en català.
Atenció telefònica	S'atén el telèfon en català i es pot mantenir una conversa en català.	S'atén el telèfon en català i es pot mantenir una conversa en català.	S'atén el telèfon en català i es pot mantenir una conversa en català.

*L'ítem "Anunci de la llengua de les activitats" queda sense respondre i no comptabilitza per l'avaluació.

Les caselles ressaltades en groc mostren els resultats que el Centre obté a la rúbrica d'avaluació. Com s'observa, l'ateneu compleix els tres "criteris imprescindibles" (la llengua d'atenció als usuaris i la llengua de les comunicacions per xarxes socials i pàgina web i la llengua de les activitats) de forma destacada, així com la resta de criteris indicats.

Amb tot, doncs, el Centre, Ateneu Democràtic i Progressista de Caldes de Montbui reuneix els criteris per ser considerat un **ateneu compromès amb la llengua catalana**.

5. Discussió i propostes de millora

El Centre, Ateneu Democràtic i Progressista demostra un nivell de responsabilitat i compromís amb la llengua catalana d'acord al paper que exerceix com a promotor de la mateixa. L'ateneu s'erigeix com un espai de garantia i promoció del contingut i l'activitat en la llengua pròpia del territori al qual pertany.

Plataforma per la Llengua pot acreditar que, efectivament, l'ateneu actua com un espai de protecció i, sobretot, de promoció de la vitalitat de la llengua catalana. L'ateneu respecta la presència de la llengua catalana en els diferents àmbits de la seva realitat, així com tracta de garantir-ne l'ús habitual en les activitats que s'hi programen.

Malgrat tot, l'estudi ha permès identificar algunes qüestions en les quals l'ateneu ha de seguir incidint per tal de garantir un compromís íntegre amb la vitalitat del català.

- Les **produccions culturals i cinematogràfiques** han d'estar **supervisades a nivell lingüístic**. El fet que el responsable/dinamitzador de l'acte el presenti en català, com hem vist, no garanteix que el cos de l'activitat s'efectuï íntegrament en català. Per tant, cal que l'ateneu revisi els usos lingüístics d'aquest tipus de projeccions i/o produccions i que, a part, la Federació revisi alguns dels compromisos de col·laboració amb altres entitats que estén al llarg del territori.
- Cal **articular estratègies per revertir l'ús d'expressions castellaneres en contextos informals com la música o l'esport**. Habitualment, per processos d'incorporació inconscient, els catalanoparlants incorporem expressions en castellà que podríem dir en català sense problema. Per a facilitar-ho, l'ateneu pot idear iniciatives lingüístiques que promoguin la recuperació de termes catalans.
Per tal de contribuir a l'ús habitual del català, aquest ha de ser una llengua útil per a totes les funcions socials requerides. És per això que, **en els casos en què pot estar sent substituïda** (com és el cas de la distribució funcional dels usos en els contextos informals), per evitar processos de canvi més sostinguts (que podrien acabar derivant en subordinacions lingüístiques permanents), **convé posar-hi remei** a través de les iniciatives i accions pertinents.
- La **responsabilitat sobre el paisatge lingüístic** ha de ser de caràcter **transversal**. L'ateneu presenta un paisatge molt catalanitzat però, com s'ha explicat, en alguns elements oblida la importància de garantir un espai plenament en català.

Tot i no tenir relació amb la programació, cal que l'ateneu es plantegi, també, esdevenir un agent més actiu a les xarxes socials, tot incorporant el català a les interaccions (fins ara, el compte de l'ateneu no atén als comentaris o preguntes que la resta d'usuaris fan a les seves publicacions). D'aquesta manera, **promourà la normalització del català** en un dels nous escenaris d'interacció habitual: **el pla digital i les xarxes socials**.

**PLATA
FORMA
PER LA
LLENGUA**